

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin**Kritik mot bl.a. en åklagare vid åklagarkammaren i Halmstad för långsam
handläggning av en förundersökning m.m.**

Anmälan

AA framförde i en anmälan, som jag har uppfattat henne, klagomål mot bl.a. kammaråklagaren BB, åklagarkammaren i Halmstad och Polismyndigheten i Hallands län. AA var missnöjd med handläggningstiden i en förundersökning i vilken hon var målsägande.

Utredning

Handlingar i åklagarkammarens ärende AM-16831-07 och polismyndighetens ärende K36605-07 begärdes in och granskades. Vidare hämtades muntliga upplysningar in från BB och kriminalinspektören CC.

Av den inhämtade utredningen framkom bl.a. följande. AA gjorde en polis-anmälan den 6 december 2007. Förhör med henne, den skäligen misstänkte och ett vittne hölls samma dag. En förundersökning om misshandel och hemfridsbrott inleddes och BB gav den 31 januari 2008 direktiv i bl.a. detta ärende om att ett mer utförligt målsägandeförhör skulle hållas. Direktivet synes emellertid inte ha nått fram till polisen. Sedan BB den 4 februari 2009 uppmärksammat detta och på nytt skickat direktivet samt den 17 juni respektive den 28 augusti påmint polisen om direktivet, hölls ett nytt målsägandeförhör den 22 oktober. Sedan vissa ytterligare utredningsåtgärder vidtagits redovisades ett förundersökningsprotokoll till åklagaren i februari 2010. BB beslutade därefter den 17 februari 2010 att lägga ned bl.a. en förundersökning angående hemfridsbrott med motiveringen att utredningen avsåg ett brott som hade preskriberats. Den 29 april väckte BB emellertid åtal för bl.a. det brottet.

Vid en inspektion av åklagarkammaren den 5-7 oktober 2009 kunde jag konstatera att handläggningstiden i såväl ärenden med unga målsägande eller misstänkta som övriga ärenden i åtskilliga fall var alltför lång. Det framkom också att kammaren under framför allt år 2008, bl.a. beroende på att fyra erfarna åklagare slutade, haft ett mycket ansträngt arbetsläge. Mina iakttagelser ledde till att jag beslutade att ta upp handläggningen av ett antal ärenden med unga misstänkta eller målsägande till utredning i ett särskilt ärende, i vilket det inhämtats ett yttrande från Åklagar-

myndigheten och ytterligare upplysningar från kammarchefen och berörda åklagare, bland dem BB. Ärendet är alltjämt under handläggning (JO:s dnr 6459-2009). Jag har mot bakgrund av detta inte funnit tillräcklig anledning att begära in ett skriftligt yttrande från Åklagarmyndigheten i även detta ärende.

Handläggningen hos åklagarkammaren och polismyndigheten föranleder emellertid följande uttalanden från min sida.

Bedömning

En förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja förundersökningen ska den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken). Av 1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen (1947:948) framgår vidare att det är undersökningsledaren som har ansvaret för förundersökningen i dess helhet och att han eller hon ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara.

Påföljden för hemfridsbrott, som inte är att bedöma som grovt, är böter (4 kap. 6 § brottsbalken). Av 35 kap. 1 § 1 brottsbalken följer att påföljd för ett brott med denna straffskala inte får utdömas, om inte den misstänkte häktats eller fått del av åtalet inom två år från den dag då brottet begicks.

När det gäller handläggningstiden i det aktuella ärendet har det dröjt nästan ett år och nio månader från det att BB gav direktiv om ytterligare målsägandeförhör till dess att förhöret hölls. Detta synes till stor del kunna förklaras med att det lämnade direktivet inte nådde polisen förrän efter drygt ett år. Att det misstaget inte uppdagades tidigare kan i sin tur förklaras med att BB under det året inte vid något tillfälle följde upp det direktiv hon trodde att hon gett.

BB har uppgett att anledningen till att hon inte påmint om direktivet tidigare är hennes höga arbetsbelastning och att hon går igenom sin rotel i den mån hon hinner, vilket innebär ungefär en gång i halvåret. Jag vill därför erinra om bestämmelserna i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar (ÅFS 2007:5). Där anges bl.a. att en åklagare inte får dröja med att vidta åtgärder för att driva förundersökningen framåt längre tid än tre månader från det att åklagaren genom t.ex. direktiv senast verkade för att driva förundersökningen framåt (2 §) och att bevakning av pågående förundersökningar ska ske genom att åklagaren minst en gång varannan månad gör en genomgång av de ärenden som han eller hon ansvarar för (3 §).

Jag vill här anmärka att de ovan nämnda intervallerna är minimikrav och att i många förundersökningar måste åtgärder vidtas eller bevakning ske oftare än så. Jag har visserligen ingen anledning att betvivla att BB har och har haft en hög arbetsbelastning. Det utgör dock enligt min uppfattning inte en godtagbar ursäkt för att underlåta att bevaka de förundersökningar för vilka man ansvarar och det torde dessutom vara så att regelbundna rotelgenomgångar och en aktiv rotelvård i vart fall på lite längre sikt faktiskt är arbetsbesparande.

I det aktuella fallet hade också förundersökningen med stor sannolikhet kunnat slutföras långt tidigare än som blev fallet om BB hade handlagt förundersökningen i enlighet med de ovan nämnda minimikraven. Den utdragna handläggningstiden har medfört att det anmälda hemfridsbrottet, som begicks i början av december 2007, var preskriberat redan när förundersökningen redovisades till BB i februari 2010. Det är självfallet helt oacceptabelt att en förundersökning handläggs så långsamt att det brott som ska utredas preskriberas innan utredningen är avslutad. Jag noterar vidare att BB inte i någon av sina påminnelser erinrat polisen om den förestående preskriptionen, vilket hon givetvis borde ha gjort.

Såvitt gäller polismyndighetens handläggning hade det naturligtvis varit önskvärt om direktiv från åklagaren hade efterlysts i ett tidigare skede. När direktiven väl kom polisen till handa borde också de begärda utredningsåtgärderna ha utförts skyndsamt. Att det kom att dröja drygt åtta månader innan den begärda åtgärden, ett förnyat målsägandeförhör, vidtogs är inte, oavsett arbetsbelastningen, godtagbart.

Det har vidare framkommit att BB, trots att hemfridsbrottet var preskriberat och trots att hon tidigare beslutat att lägga ned förundersökningen om det brottet p.g.a. just preskription, i slutet av april väckte åtal för bl.a. det brottet.

Ett beslut att väcka åtal måste självfallet föregås av vissa kontrollåtgärder och en sådan åtgärd är att kontrollera att gärningen inte är preskriberad. Jag kan således konstatera att BB brustit i det avseendet. Det finns dock ingen anledning att tro annat än att detta berott på ett beklagligt förbiseende. Jag vill ändå betona att jag ser allvarligt på det inträffade.

Sammantaget är jag mycket kritisk till BB:s handläggning. Inte heller polisen kan undgå kritik för sin handläggning.

Ärendet avslutas.